

Мартин Костов
АДВОКАТСКА КАНТОРА

НАРЪЧНИК · АДВОКАТСКА КАНТОРА МАРТИН КОСТОВ

Личен фалит в България

Практичен и разбираем наръчник за производството по несъстоятелност на физическите лица — условия, процедура, имущество, разноси и погасяване на задълженията.

НЯКОЛКО ДУМИ, ПРЕДИ ДА ЗАПОЧНЕТЕ

Защо този наръчник

От 2025 г. България има законов ред, по който неплатежоспособен и добросъвестен длъжник може да уреди всички свои задължения в едно производство и при изпълнение на законовите условия да постигне погасяване на неудовлетворения остатък. Това не е автоматична амнистия, а съдебна процедура с висока цена на неточната преценка.

Написах този наръчник, защото най-често срещам две крайности: очакването, че законът „опрощава всичко“, и убеждението, че дългът няма правен изход. И двете са погрешни. Резултатът зависи от произхода на задълженията, имуществото, дохода, поведението на длъжника и избрания път — план, осребряване или режим при липса на имущество.

Как да четете тази книжка

Материята е нова. Регистърът за физическите лица заработи на 3 август 2026 г. и към редакционната дата 10 септември 2026 г. няма устойчива съдебна практика по ключовите разпоредби. Затова тук ясно разграничавам текста на закона от въпросите, които ще бъдат уточнявани от съдилищата. Възможно е да съществуват отделни, все още неиндексирани актове.

Важно уточнение за „единствения шанс“

Законът ограничава повторното използване на производството, но не всяка техническа грешка автоматично „изгаря“ правото. Пречка е предходна молба, по която производството е приключило с влязло в сила съдебно решение, или е прекратено поради установена недобросъвестност. Нередовната молба се оставя без движение и съдът дава срок за поправяне по общите правила. Решаващо е какъв точно акт е постановен, а не само фактът на подаването.

Правна опора: чл. 31, т. 4 и чл. 33, ал. 2 ЗНФЛ във връзка с чл. 129 ГПК.

Това е ориентир, не индивидуално становище

Преди подаване трябва да се проверят всички договори, изпълнителни дела, обезпечения, публични задължения, сделки и семейно имущество. Един факт може да промени приложимия режим.

— адв. Мартин Костов

СЪДЪРЖАНИЕ

Какво ще намерите тук

- 01** Какво е личен фалит
Цел, праг, срок и участници
- 02** Условията за допустимост
Обхват, неплатежоспособност, добросъвестност, повторност
- 03** Кой попада в кой режим
Потребители, еднолични търговци, предприемачи и смесени дългове
- 04** Процедурата стъпка по стъпка
От молбата до списъка на приетите вземания
- 05** Четирите възможни пътя
План, осребряване, липса на имущество, извънсъдебно споразумение
- 06** Какво се погасява и какво остава
Обезпечения, публични вземания, глоби, издръжка, поръчители
- 07** Имуществото и жилището
Маса, съпругеска общност, несеквестируемост, изпълнителни дела
- 08** Доходът Ви
Точните удържки според нетния доход и децата на издръжка
- 09** Разноски и реалистични срокове
Държавни такси, синдик, осребряване и контрол по плана
- 10** Задължения и публичност
Специална сметка, ограничения, срокове в регистъра
- 11** Рисковете
Десет грешки, които могат да провалят резултата
- 12** Чеклист преди подаване
Задължителни приложения и практическа проверка
- 13** Речник и правни източници
Ключови термини, закон, тарифа, наредба и коментар
- 14** Често задавани въпроси
Кратки отговори за най-важните практически теми

Какво е личен фалит

Законът за несъстоятелност на физическите лица (ЗНФЛ) събира всички кредитори в едно съдебно производство. Целта е справедливо удовлетворяване на кредиторите и възможност добросъвестният длъжник да се освободи от неудовлетворени задължения, когато са изпълнени конкретните предпоставки на закона.

Законът е обнародван на 4 юли 2025 г., а практическото му приложение стана възможно след въвеждането на съответната част на Регистъра по несъстоятелност на 3 август 2026 г. Производството започва само по молба на длъжника — кредитор не може да го инициира.

над 10 МРЗ

общ размер на изискуемите парични задължения

над 12 мес.

продължила невъзможност за пълно или частично плащане

до 3 г.

максимален срок на отсрочването или разсрочването по план

Прагът през 2026 г.

При минимална работна заплата 620,20 евро сборът на изискуемите задължения трябва да е над 6 202 евро. Размерът се проверява към релевантния момент и се променя с МРЗ. Самият сбор над прага не е достатъчен — трябва да е доказана и трайна невъзможност за плащане.

Не „решение за опрощаване“, а погасяване при условия

При плана се погасяват задълженията, за които самият план предвижда пълно или частично опрощаване, след изпълнението му. При осребряване или липса на имущество резултатът настъпва по силата на закона, ако са налице съответните условия. Съдът може по молба на длъжника или кредитор да установи дали тези условия са налице; той не „дарява“ освобождаването по своя преценка.

Преди несъстоятелността сравнете по-тесните решения

Проверете давността, неравноправните и нищожните клаузи, точния размер на всяко вземане, възраженията в изпълнителния процес и възможността за доброволно реструктуриране. Ако те свалят дълга под прага или дават устойчив изход, тежката обща процедура може да е ненужна.

Правна опора: чл. 1, 3, 4, 8, 97-102 ЗНФЛ.

Четири проверки, всички задължителни

1. Физическо лице в приложното поле

Трябва да попадате под ЗНФЛ, а не под режима за едноличен търговец или предприемач по Търговския закон. Решаващи са реално упражняваната дейност и произходът на задълженията, не само регистрационният етикет.

2. Неплатежоспособност

В продължение на повече от 12 месеца трябва да не сте в състояние да изпълните изцяло или частично едно или повече изискуеми парични задължения на обща стойност над 10 МРЗ. Законът измерва продължителността на невъзможността за плащане — не въвежда механично правило, че всяка фактура или вноса на възраст 12 месеца доказва неплатежоспособност.

3. Добросъвестност

Общият тест е дали задълженията са поемани съобразно имуществото и доходите и дали поведението на длъжника уврежда кредиторите. Законът изброява конкретни основания за недобросъвестност: релевантни осъждания; липса без основателна причина на трудова или друга доходоносна дейност през последната година; нарушения при деклариране; несъразмерни нежизнени заеми; безвъзмездни или явно неравностойни сделки; укриване на имущество; препятстване на съда или синдика; неизпълнение на план или споразумение; неуведомена промяна на адрес; увреждащи сделки със свързани лица.

Периодите не са еднакви

Част от действията се проверяват за три години назад, сделките със свързани лица — за две, а доходоносната дейност — за последната година. След подаването и до решението по молбата също могат да възникнат основания за недобросъвестност. Съдът отчита и извънредни, непредвидими или непредотвратими събития.

4. Липса на квалифициращо предходно производство

Не трябва да сте подавали предходна молба по ЗНФЛ, приключила с влязло в сила съдебно решение, или производство, прекратено поради установена недобросъвестност. Формална нередовност и указания за поправяне не се приравняват автоматично на такъв завършек.

Правна опора: чл. 2, 8, 9 и 31 ЗНФЛ.

Потребител, ЕТ или предприемач

Най-рисковата предварителна квалификация е изборът между ЗНФЛ и Търговския закон. Неправилно е да се приеме, че самата регистрация като свободна професия, земеделски стопанин или занаятчия автоматично изключва ЗНФЛ за всички лични дългове.

Положение	Водещ въпрос	Вероятен режим
Физическо лице без стопанска дейност	Изпълнени ли са чл. 8, 9 и 31 ЗНФЛ?	ЗНФЛ
Едноличен търговец	Свързани ли са задълженията с търговската дейност?	Търговски закон
Свободна професия, занаят или друга стопанска дейност	Произтичат ли дълговете от действително упражняваната дейност?	Режимът за предприемач по ТЗ
Смесени лични и стопански дългове	Могат ли личните задължения да се разграничат?	Ако са налице едновременно основания по двата закона, прилага се ТЗ
Прекратена дейност	Какъв е произходът на дълга и кога е възникнал?	Индивидуална квалификация; заличаването само по себе си не решава въпроса

Тестът е фактически, не етикетен

Предприемач по ТЗ е физическо лице, което упражнява стопанска дейност, занаят или свободна професия, когато предприятието не изисква водене по търговски начин. Ако личните дългове не могат да се разграничат, те се считат свързани с дейността. Затова се анализират договорите, предназначението на кредита, счетоводните документи и реалното използване на средствата.

Съпрузи, поръчители и трети обезпечители

Производството е лично. Всеки съпруг покрива условията отделно, но в масата на длъжника влиза една втора от вещите и правата в съпружеската имуществена общност. Погасяването на дълга на главния длъжник не освобождава поръчителите, солидарните длъжници или обезпеченията, дадени от трети лица.

Правна опора: чл. 2 и 10 ЗНФЛ; чл. 760а-760и ТЗ; чл. 104, ал. 2 ЗНФЛ.

От молбата до приетите вземания

№	Етап	Какво се случва
1	Предварителна оценка	Проверяват се приложимият закон, всички кредитори, договори, давност, имущество, доходи, сделки и очаквани разноси.
2	Молба и приложения	Подават се в районния съд по настоящия адрес: декларация, доказателства, извлечения от всички сметки, план, уведомяване на НАП и документ за такса.
3	Редовност	При нередовност съдът дава указания и срок за поправяне по чл. 129 ГПК. Молбата се обявява в регистъра.
4	Възражения	Всеки кредитор може в 14-дневен срок от обявяването да възрази писмено срещу наличието на условията.
5	Разглеждане	Съдът може служебно да събира доказателства. Заседанието е при закрити врата; без спор и нужда от доказателства може да е закрито.
6	Откриване	Съдът обявява неплатежоспособността, открива производството, налага общи обезпечения, назначава синдик и определя специална сметка.
7	Предявяване	Кредиторите предявяват вземанията си писмено до три месеца от обявяването на решението за откриване.
8	Списъци и спорове	Синдикът съставя списъци; длъжникът и кредиторите могат да оспорват при условията и в сроковете на закона.

Преди откриването

Подаването само по себе си не спира автоматично изпълнителните дела. При нужда съдът може предварително да наложи мерки и да спре изпълнения по искане на длъжника или служебно.

След откриването

Съдебните, арбитражните и изпълнителните производства за засегнатото имущество се спират по общо правило, но законът съдържа важни изключения.

Правна опора: чл. 25, 28, 32-35, 39-48 ЗНФЛ.

Не съществува само една процедура

А. План за погасяване

Планът може да предвижда отсрочване или разсрочване до три години, частично или пълно опрощаване и сделки с имущество. Приема се с необходимото мнозинство и се утвърждава от съда. С решението производството се прекратява; след изпълнение се погасява само предвиденото в плана.

Б. Осребряване

Ако няма предложен план, той не е допуснат или не е утвърден, съдът обявява длъжника в несъстоятелност и започва осребряване. След изчерпване на масата неудовлетвореният остатък се погасява по силата на закона, ако разноските са платени и длъжникът е добросъвестен.

В. Липса на секвестрируемо имущество

Когато имуществото не стига за началните разноси, съдът открива и спира производството. Длъжникът декларира имуществото всеки месец и при промяна. В едногодишен срок производството може да се възобнови; ако това не стане, съдът го прекратява и индивидуалните изпълнения могат да продължат.

Г. Извънсъдебно споразумение

Във всяко положение длъжникът може да сключи писмен договор с всички кредитори с приети вземания. Ако няма спорни вземания и договорът е законосъобразен, съдът прекратява производството. Неизпълнението без извинителна причина води до недобросъвестност.

Трите години означават различни неща

При плана това е максималният срок на отсрочването или разсрочването. При липса на имущество погасяването на изрично посочените в списъка задължения може да настъпи след три години от влизането в сила на решението за прекратяване по чл. 36, ал. 3 — не от подаването на молбата. Преди това има до една година първоначално спиране, а при открито имущество е възможно възобновяване.

Неизпълнен план не води автоматично до осребряване

При виновно неизпълнение преобразуващото действие на плана отпада и длъжникът се счита недобросъвестен. Законът не казва, че всяко неизпълнение автоматично превръща приключилия с утвърждаването на плана процес в ликвидация.

Правна опора: чл. 36, 53-68, 86, 95-99 ЗНФЛ.

Какво реално може да отпадне

Първо се определя по кой път приключва случаят. Изключенията по чл. 104 са формулирани за погасяването след осребряване и при липса на имущество. При план резултатът се определя от съдържанието на утвърдения и изпълнен план и от защитите при неговото одобряване.

Категория	Точният ефект
Необезпечени частни дългове	Потребителски и бързи кредити, карти, овърдрафти, комунални и цедирани вземания могат да бъдат обхванати от плана или да се погасят като неудовлетворен остатък.
Данъци и осигуровки	Участват в производството. ДОПК изрично предвижда погасяване при настъпване на резултата по чл. 97 и 98 ЗНФЛ. Не са общо изключени; глобите са отделна категория.
Ипотека или залог	Обезпечението е право, не самостоятелен „дълг“. Ако вещта се продаде и цената не стигне, остатъкът участва като необезпечено вземане. Неизползваното обезпечение запазва силата си в границите на чл. 104.
Глоби	Не се погасяват при осребряване или липса на имущество.
Непозволено увреждане	Вземанията за деликт, включително определени обезщетения след ПТП, не се погасяват по автоматичните режими.
Издръжка по закон	Не се погасява; за нея не важат обичайните ограничения върху удръжките.
Нови задължения	Възникналите след откриването задължения остават дължими при автоматичните режими.

Поръчителят не получава Вашето освобождаване

Погасяването спрямо длъжника не освобождава поръчители и солидарни длъжници. Не отпадат и обезпеченията, дадени от трето лице. Кредиторът може да търси неудовлетворения остатък от тях.

Правна опора: чл. 60, 63, 76, 97-99 и 104 ЗНФЛ; чл. 168, т. 9 ДОПК.

Какво влиза в масата

Масата включва имуществените права на длъжника и една втора от вещите и правата, които са съпругеска имуществена общност. Несеквестируемостта по ГПК по правило остава извън масата, но законовите изключения продължават да действат.

Единствено жилище

Защитата важи, ако длъжникът и членовете на семейството, с които живее, нямат друго жилище. Ако площта надхвърля жилищните нужди, отделимата надвишаваща част може да бъде продадена. Защитата не е абсолютна при вземанията по чл. 445 ГПК.

Ипотекирано жилище

Несеквестируемостта не може да се противопостави на ипотекарния кредитор. Ако реализацията по негова молба е започнала преди откриването, изпълнителното производство не се спира; излишъкът над обезпечения дълг влиза в масата.

Какво става с изпълнителните дела

Момент	Общо правило	Важни изключения
След подаване	Няма автоматично спиране.	Съдът може предварително да спре изпълнението и да наложи мерки, ако е нужно за запазване на имуществото.
След откриване	Изпълненията срещу имуществото в масата се спират.	Не се спират определени публични изпълнения, имоти с вече обявен купувач и започната реализация на залог или ипотека.
При прекратяване поради липса на имуществото	Последиците на откриването отпадат.	Спрените производства се възобновяват, а давността продължава да тече.

Практическият въпрос е „докъде е стигнало изпълнението“

За оценката не стига да знаете, че има ЧСИ или публичен изпълнител. Нужни са копия от изпълнителното дело: наложени запови и възбрани, насрочена продан, обявен купувач и действия по реализация на обезпечението.

Правна опора: чл. 10-12, 34, 36, 40 и 76 ЗНФЛ; чл. 444-445 ГПК.

Несеквестируемият минимум

Удръжките се определят върху месечния нетен доход — след данъците и задължителните осигурителни вноски. Размерът зависи и от това дали издържате деца. Във всички случаи по първите два диапазона трябва да остане поне една минимална работна заплата.

Нетен месечен доход	Без деца на издръжка	С деца на издръжка
До 1 МРЗ	Не се удържа	Не се удържа
Над 1 до 2 МРЗ	1/3 от целия нетен доход	1/4 от целия нетен доход
Над 2 до 4 МРЗ	1/2 от целия нетен доход	1/3 от целия нетен доход
Над 4 МРЗ	Горницата над 2 МРЗ	Горницата над 2,5 МРЗ

Пример при МРЗ 620,20 евро

При нетен доход 1 500 евро и без деца на издръжка доходът е между 2 и 4 МРЗ. Удръжката по формулата е 750 евро, а на лицето остават 750 евро — повече от една МРЗ. При същия доход и деца на издръжка удръжката е 500 евро. Конкретното изчисление винаги следва действащата към момента МРЗ.

Доход по банкова сметка

Несеквестируемостта на заплатата, друго възнаграждение за труд, пенсия, помощи и обезщетения се запазва и след постъпване по банкова сметка при условията на чл. 446а ГПК. Законът защитава релевантните постъпления, но произходът им трябва да е разпознаваем.

Специалната сметка след откриването

Решението за откриване определя специална банкова сметка. Плащанията към длъжника се насочват към нея, а събраните от синдика вземания също постъпват там. Сметката не подлежи на заповед. Средствата за текущи жизнени нужди остават в рамките, определени от закона и съда.

Издръжката е изключение

Ограниченията върху удръжките не се прилагат по същия начин за текущата законна издръжка. Тя се удържа изцяло, а останалите удръжки се изчисляват върху остатъка.

Правна опора: чл. 11, 12, 20 и 37 ЗНФЛ; чл. 446-446а ГПК.

Цената не е само 10 евро

Държавната такса е ниска, но реалният бюджет зависи от синдика, броя на действията, осребряването, оценките, пазенето на имуществото, съдебните спорове и евентуалния контрол по плана.

Разход	Размер или правило
Молба за откриване	10 евро; съдът може да освободи от държавната такса по чл. 83, ал. 2 ГПК, но не и от останалите разноски.
Молба за установяване на погасяването	10 евро.
Въззивно или касационно обжалване	5 евро за предвидените хипотези.
Частен синдик — основни действия	По една МРЗ при първите: списък на вземанията; опис и установяване на масата; план; сметка за разпределение. В конкретен случай не всички действия непременно ще се реализират.
Осребряване	2% от стойността на осребреното имущество.
Съдебни дела	Допълнително възнаграждение според фактическата и правна сложност и продължителността.
Контрол по план	До една МРЗ годишно, ако планът или кредиторите предвиждат контрол от синдика.

Кога държавен съдебен изпълнител става синдик

Едва ако в продължение на един месец не може да бъде назначен синдик, съдът назначава ДСИ. Тогава за четирите основни действия се събират съответно 50, 25, 50 и 15 евро, а 2% за осребряване и допълнително възнаграждение за дела не се дължат. Това не е свободен избор на длъжника.

Реалистичният срок

Не може предварително да се обещае фиксирана продължителност. Към подготовката се добавят сроковете за възражения, разглеждане, три месеца за предявяване на вземания, спорове по списъците, гласуване и утвърждаване на план или осребряване. При липса на имущество първо тече срокът за възобновяване, а после отделният тригодишен срок по чл. 98.

Правна опора: чл. 13, 19, 22, 32, ал. 5, 64 и 100 ЗНФЛ; чл. 25а и 586 от Тарифата по ГПК.

Ограничения, съдействие и регистър

Какво не може да прави длъжникът сам

След откриването длъжникът не може без разрешение на синдика да сключва нови сделки на управление и разпореждане с имуществото си или да извършва плащания. Изключени са текущите плащания за жизнени нужди — данъци и местни задължения, битови и съобщителни услуги, храна, здравеопазване, образование и социални услуги — до допустимия размер. Сделките в нарушение са нищожни по отношение на кредиторите и водят до недобросъвестност.

Съдействие

По писмено искане длъжникът предоставя на съда или синдика информация и документи за имуществото и дейността си в 7-дневен срок. Придобитото имущество и промените трябва да се съобщават според приложимото право.

Адрес

Промяна на настоящия адрес или адреса за призоваване се съобщава на съда или синдика в 7-дневен срок. При контрол по план законът изисква уведомяване за промяна на местоживеенето и заетостта в 3-дневен срок.

Регистърът заменя обичайното връчване

Действията и актовете се вписват или обявяват в Регистъра по несъстоятелност. Заинтересованите лица се считат уведомени от вписването, а съобщенията — връчени от обявяването. Много жалби и възражения са в 14-дневен срок. Практически това означава редовна проверка на електронната партида, а не изчакване на писмо на хартия.

14 дни

типичен срок за жалба или възражение от обявяването

5 години

след този срок публично остава ограничен набор данни

75 години

срок за съхраняване на данните в партидата и електронното дело

Публичността е дългосрочна последица

След пет години публично достъпни остават имената на длъжника, датата на откриване и датата на влизане в сила на акта за прекратяване. Данните по партидата и електронното дело се съхраняват 75 години от последното вписване, заличаване или обявяване.

Правна опора: чл. 28, 37-38 и 64 ЗНФЛ; чл. 18, ал. 3 и 5 от Наредба № Н-1/2025 г.

11 — РИСКОВЕ

Десет грешки, които могат да променят изхода

1 Прехвърляне на имущество.

Дарение, чуждо обезпечение или продажба под стойността непосредствено преди молбата е пряк риск за добросъвестността.

2 Подаване без правилния режим.

ЕТ или предприемачески дълг може да насочи случая към ТЗ; регистрацията и произходът на средствата се проверяват заедно.

3 Непълна декларация.

Пропуснат кредитор, сметка, доход, вземане или отговорност може да доведе до недобросъвестност.

4 Плащане по давностен дълг.

Признание преди изтичането прекъсва давността; след изтичане доброволно платеното не се връща. Дали частично плащане признава остатъка зависи от конкретните факти.

5 Пренебрегване на неравноправни клаузи.

Такси, неустойки, услуги и ГПР трябва да се проверят преди да се приеме заявлението от кредитора размер.

6 Пропуснат срок в регистъра.

Съобщенията се считат връчени с обявяването. Пасивното чакане на писмо може да загуби възражение или жалба.

7 Нови несъразмерни кредити.

Заеми непосредствено преди молбата, които не покриват основни жизнени нужди и не отговарят на бюджета, тежат срещу добросъвестността.

8 Неизпълним план.

Виновното неизпълнение премахва преобразувателния ефект на плана и води до недобросъвестност; няма автоматичен „резервен“ път към освобождаване.

9 Самостоятелни сделки след откриване.

Плащания и разпореждания без нужното разрешение могат да са непротивопоставими и да провалят защитата.

10 Подценяване на разностите.

Липсата на бюджет за синдик, оценки, пазене, спорове и реализация може да блокира избрания план или да насочи към режима по чл. 36.

Без основание подадената молба може да води до вреди

Ако длъжникът знае, че няма основание, и действа умишлено или с груба небрежност, законът предвижда отговорност към кредиторите за преките имуществени вреди при отхвърляне на молбата или прекратяване поради недобросъвестност.

Правна опора: чл. 9, 14, 28, 37, 67 ЗНФЛ; чл. 116 и 118 ЗЗД.

12 — ПОДГОТОВКА

Задължителното досие на молбата

Официалната декларация е по образец на министъра на правосъдието. Следният списък помага за подготовката, но не заменя действащия образец и индивидуалната проверка.

☐ Гражданско и семейно състояние и декларация за липса на основания за недобросъвестност.	☐ План за погасяване, включително реалистичен бюджет и ясно третиране на всеки ред кредитори.
☐ Документи за декларираните имущество, доходи и задължения: договори, анекси, погасителни планове, цесии, извлечения и съдебни книжа.	☐ Справка за съдебни, арбитражни и изпълнителни производства срещу и от длъжника.
☐ Опис на лично имущество, съпругеска общност и съсобственост; други права, вземания и доходи за последните 12 месеца; по възможност секвестрируемост; начин на придобиване и тежести; имена и адреси на длъжниците Ви.	☐ Доказателство за уведомяване по чл. 78, ал. 2 ДОПК и документ за платена държавна такса или искане за освобождаване.
☐ Извлечения от всички сметки в банки и други доставчици на платежни услуги.	☐ Списък на плащанията в брой или по превод над една МРЗ и получателите им през последните 12 месеца.
☐ Пълен списък на кредиторите с име или наименование, ЕИК, адрес, основание, размер, обезпечение и падеж на всяко вземане.	☐ Изрично пълномощно, ако молбата се подава чрез адвокат или друг пълномощник.

Практически справки преди правния анализ

Обичайно са нужни справки от Имотния регистър, КАТ, НАП, Централния кредитен регистър и всички съдебни изпълнители; проверка на поръчителства и чужди обезпечения; оценка на сделки с имущество за релевантните периоди; и точен семеен бюджет. Сравнете заявените салда с договорите, плащанията, давността и потребителската защита.

Проверете всяко вземане преди да съберете общия праг

Недължими такси, неравноправни клаузи, погасени по давност части или неправилно начислени лихви могат да променят както размера, така и стратегията. Съдът следи служебно за неравноправни клаузи, но молбата трябва да представи точна и проверима картина.

Правна опора: чл. 26 и 32 ЗНФЛ; чл. 78, ал. 2 ДОПК.

Кратък речник

Неплатежоспособност

Невъзможност за повече от 12 месеца да се изпълни изцяло или частично изискуем паричен дълг, при общ сбор над 10 МРЗ.

Добросъвестност

Общ и специален тест за поемането на дългове, декларирането, сделките, съдействието и поведението към кредиторите.

Маса на несъстоятелността

Секвестрируемите имуществени права на длъжника и една втора от вещите и правата в съпружеската общност.

Синдик

Назначено от съда лице, което издирва и описва имущество, проверява вземания, контролира сделки, предлага план при съгласие и осребрява.

План

Утвърден режим за плащане, отсрочване, разсрочване до три години, опрощаване и сделки с имущество.

Осребряване

Продажба на секвестрируемо имущество и разпределяне на постъпленията по законовия ред.

Погасяване по силата на закона

Резултатът настъпва автоматично при изпълнени предпоставки; съдът може да го установи в отделното производство по чл. 100-102.

Регистър

Публичната електронна система, чрез която се обявяват актове и се извършва връчване по производството.

Основни правни и теоретични източници

- ЗНФЛ — актуална редакция, обн. ДВ, бр. 54/2025 г., изм. ДВ, бр. 87/2025 г.; чл. 1-105.
- ГПК — чл. 129, 444-446а; ТЗ — чл. 760а-760и; ДОПК — чл. 78, ал. 2 и чл. 168, т. 9.
- Тарифа за държавните такси по ГПК — чл. 25а и 586; Наредба № Н-1/14.04.2025 г. — регистър и съхраняване на данните.
- Стефан Кюркчиев, д-р Борислав Ганчев, „Закон за несъстоятелността на физическите лица — приложен коментар и нормативен текст“, ИК „Труд и право“, 2025, ISBN 978-954-608-352-4.
- Министерство на правосъдието, Цялостна предварителна оценка на въздействието; становища по законопроекта, включително становището на Върховния административен съд от 2022 г. — използват се като исторически и тълкувателен контекст, не вместо окончателния закон.

Съдебна практика към 10 септември 2026 г.

Не е формирана устойчива практика по основните спорни въпроси. При всеки конкретен случай трябва да се направи нова проверка в Регистъра по несъстоятелност и в портала за съдебни актове. Решенията по търговска несъстоятелност могат да бъдат ориентир само когато текстът и целта позволяват аналогия.

Актуални нормативни текстове: registryagency.bg — Регистър по несъстоятелност · [Държавен вестник](#) — ЗНФЛ

Често задавани въпроси

Колко трябва да дължа?

Над 10 МРЗ общо по изискуеми парични задължения и невъзможност за пълно или частично плащане, продължила повече от 12 месеца. През 2026 г. прагът е над 6 202 евро при МРЗ 620,20 евро.

Ще загубя ли жилището си?

Зависи от собствеността, семейното положение, размера, вида на кредитора, ипотеката и етапа на изпълнението. Ипотеканото жилище не е защитено спрямо ипотекарния кредитор.

Погасяват ли се данъци и осигуровки?

Те участват в производството и не са общо изключени. ДОПК признава погасяване при чл. 97 и 98 ЗНФЛ. Глобите не се погасяват при автоматичните режими.

Мога ли да подам втори път?

Пречката зависи от завършека на първото производство. Влязло в сила решение или прекратяване поради недобросъвестност блокира нова молба; формалната нередовност не се описва коректно като автоматично „изгорял шанс“.

Може ли кредитор да започне делото?

Не. Производството по ЗНФЛ започва само по молба на длъжника. След откриването кредиторите участват и упражняват правата си по закона.

Какво става, ако нямам имущество?

Съдът може да открие и спре производството. Следва период за възобновяване; при прекратяване изпълненията могат да продължат, а погасяване на посочените дългове е възможно едва след отделния тригодишен срок и при изпълнени условия.

Съдът ли ме „освобождава“?

Погасяването настъпва по силата на закона. Длъжник или кредитор може да поиска съдебно решение, което установява дали предпоставките са налице.

Мога ли да подам като свободна професия?

Не се решава само по регистрацията. Анализират се действително упражняваната дейност, произходът и разграничимостта на дълговете и евентуалната конкуренция с режима за предприемач по ТЗ.

Колко струва?

10 евро е само държавната такса за молбата. Добавят се възнагражденията на синдика, процент при осребряване, възможни допълнителни дела, оценки, пазене и контрол по плана.

Колко време отнема?

Няма универсален срок. Планът може да е до три години, но преди него има подготовка и съдебни фази. При липса на имущество сроковете са различни и обичайно по-дълги.

Най-краткият правилен отговор е „след проверка на целия случай“

Производството засяга едновременно материалното право, изпълнителния процес, семейното имущество, данъчните задължения и потребителската защита. Само размерът на дълга не е достатъчен.

Мартин Костов
АДВОКАТСКА КАНТОРА

АВТОРЪТ

адв. Мартин Костов

Адвокат от Софийска адвокатска колегия. Работя по производства по несъстоятелност на физически лица, защита срещу принудително изпълнение и спорове с банки и кредитори — за длъжници и за кредитори, което ми позволява да виждам логиката на двете страни.

Това редактирано издание отразява закона към 10 септември 2026 г. и отделя сигурните правила от въпросите, по които съдебната практика тепърва ще се формира. Ако искате оценка на конкретен случай, свържете се с мен преди да предприемете необратими действия.

Телефон · 0883 547 197

Имейл · office@martinkostov.bg

Сайт · martinkostov.bg

Адрес · София, ул. „Кузман Шапкарев“ № 1